

Història del jaciment de l'Horta de Can Farrerons

La vil·la romana de Can Farrerons

La troballa de restes romanes en aquest indret es remunta a l'any 1969, quan es descobriren uns mosaics que ja llavors feren suposar l'existència d'una important vil·la romana.

Amb posterioritat s'anaren localitzant altres restes, entre les que destaquen les pertanyents a part dels tallers i instal·lacions industrials (*pars rustica*) i també a les àrees residencials de caire senyorial (*pars urbana*). Amb aquests treballs s'ha pogut copsar la realitat cronològica del jaciment, que té una durada aproximada de set segles (s. I aC-VI dC). També la seva extensió és considerable, ja que pot calcular-se en unes 5,5 Ha. S'ha d'entendre, doncs, com una gran finca amb diversos edificis, comparable a altres vil·les romanes descobertes al Maresme, com per exemple la Torre Llauder de Mataró, Can Sentromà de Tiana o Cal Ros de les Cabres del Masnou.

L'edifici de planta octogonal de Can Farrerons fou descobert a finals de l'any 2000, quan en urbanitzar-se l'Horta Farrerons es procedí al control arqueològic que les precedents troballes arqueològiques aconsellaven, i que comptà en tot moment amb la col·laboració de l'Ajuntament de Premià de Mar i de l'empresa promotora, Mas Soler SA.

L'equip d'arqueòlegs han deixat al descobert un gran edifici de planta octogonal d'uns 750 m². Conté 23 habitacions que es distribueixen seguint un ordre geomètric gairebé perfecte al voltant d'un gran espai central, també de planta octogonal.

Es tracta, doncs, d'una magnífica obra d'arquitectura molt ben projectada de la qual tan sols es coneixen dos paral·lels a la Mediterrània occidental: un a Portugal i l'altre a prop de Madrid. L'estat de conservació dels murs és excepcional, ja que conserven una altura mitjana de dos metres i mig, arribant fins i tot en alguns punts als tres metres. Pràcticament hi manca només la teulada. En algunes habitacions també s'aprecien perfectament les obertures de les portes i les parts inferiors d'alguns arcs.

Es desconeix el moment concret de construcció de l'edifici, si bé probablement pot datar-se com a mínim de finals del segle III dC o inicis del IV dC, en base als paral·lels abans esmentats. El que sabem segur és que formava part del conjunt d'habitatges senyorials de la vil·la romana de Can Farrerons.

D'aquesta fase s'han conservat molt poques dades, ja que posteriorment l'edifici tingué altres usos. Si que s'han conservat uns banys privats (*balneum*), on es pot apreciar el sistema de calefacció de les termes romanes: així, hi ha una piscina d'aigua freda (*frigidarium*) a l'àmbit 5, una habitació amb aigua temperada (*tepidarium*, àmbit 3), una habitació per a aigua calenta (*caldarium*, àmbit 2) i una petita banyera o *alveus* a l'àmbit 1, a més del forn (àmbit 23) on es generava l'escalfor que passava subterràniament cap a aquestes habitacions.

En un segon període, que pot situar-se cap el segle V i part del VI dC, l'edifici va perdre la seva funció original de lloc residencial, esdevenint un lloc destinat a usos productius i industrials, que també acollí habitatges més modestos. Així, els àmbits 4 i 7 foren

remodelats per encabir-hi una gran premsa (*torculum*), possiblement per a elaborar vi, que un cop premat anava a parar a l'antiga piscina d'aigua freda, ara utilitzada com a dipòsit (*lacus vinarius*). Posteriorment el vi s'emmagatzemava en grans tenalles (*dolia*), tres de les quals s'han trobat senceres.

Altres habitacions foren utilitzades com a taller de metalls, on es forjava el ferro i es fonien elements de coure i bronze. Una quinzena de petits fornalls amb restes de rebuigs i d'escòries de ferro en són les evidències.

Una vegada abandonat l'edifici, possiblement durant la segona meitat del segle VI dC, alguns espais foren usats com a lloc d'enterrament, localitzant-se una petita necròpolis amb una quinzena d'individus, entre infants i adults.

L'edifici octogonal de Can Farrerons és una troballa arqueològica excepcional que enriqueix el patrimoni cultural del municipi i del país. Conscients d'aquest fet, l'Ajuntament de Premià de Mar, la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, la fundació Caixa Catalunya i els promotors de les obres han possibilitat l'inici d'un projecte de conservació i de musealització del jaciment que permetrà recuperar i fer gaudir als ciutadans aquestes restes patrimonials en tota la seva magnitud.

Amb tot, encara resta una petita part per descobrir, que s'excavarà properament.

Actuacions i ajuts econòmics de Fundació Caixa Catalunya

Cost total dels dos projectes: 88.300€

Aportació total de Fundació Caixa Catalunya: 86.800€

-Adequació per a la visita i edició d'un desplegable informatiu

Fundació Caixa Catalunya i l'Organisme Autònom Museu de l'Estampació de Premià de Mar varen signar, en data 20 de juny de 2005, un acord de col·laboració per tal d'adequar per a la visita el jaciment de la vil·la romana de Can Farrerons. El projecte inclou la instal·lació d'il·luminació i l'edició de 8.000 exemplars d'un desplegable informatiu per donar-lo a conèixer.

Pressupost i aportacions:

COST TOTAL DEL PROEJCTE: 8.300€

Ajuntament de Premià de Mar-Museu de l'Estampació: 1.500€

Fundació Caixa Catalunya: 6.800€

-Excavació i anàlisi de restes antropològiques

De conformitat amb el conveni de col·laboració entre la Generalitat de Catalunya i les caixes d'estalvi catalanes, la Fundació Caixa Catalunya va concedir un ajut de 80.000 € per tal de continuar els treballs d'excavació i fer una anàlisi de les restes antropològiques trobades al jaciment.

Pressupost i aportació:

COST TOTAL DEL PROJECTE: 80.000€

Fundació Caixa Catalunya: aportació única de 80.000 (100% del total)